

College van burgemeester en wethouder
Postbus 9100
2300 PC LEIDEN

Onderwerp: Zienswijze Omgevingsvisie Leiden 2040

Leiden, 14 mei 2021

Geacht college,

De Leidse Sport Federatie (hierna LSF) heeft ten doel de sport in algemene zin in Leiden te bevorderen. In dit verband is de LSF het adviesorgaan van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leiden en de behartiger van de algemene belangen van de Leidse sportverenigingen, sportkoepels en ongeorganiseerde sporters. De LSF handelt niet uitsluitend in het belang van de sport, maar in het belang van de inwoners van Leiden: sport en sportverenigingen leveren een cruciale bijdrage aan de samenhang in de samenleving en de gezondheid van de inwoners.

U heeft de Ontwerp Omgevingsvisie Leiden 2040 vrijgegeven voor inspraak. Op uw verzoek is nadrukkelijk aan de LSF gevraagd om te reageren op de Ontwerp Omgevingsvisie. In deze geven wij onze reactie op de Ontwerp Omgevingsvisie Leiden 2040.

Omgevingswet, Omgevingsvisie en de kansen voor Sport & Gezondheid

De Omgevingsvisie is één van de nieuwe instrumenten in de Omgevingswet om sturing te geven aan de schaarse ruimte en daarmee de leefomgeving in Nederland. De leefomgeving, waar de nieuwe Omgevingswet zich op richt, is breder dan de fysieke aspecten die bij het huidige omgevingsrecht centraal staan. Een fijne en gezonde leefomgeving is het uitgangspunt. De integrale benadering van de leefomgeving, de grotere bestuurlijke afwegingsruimte, de verplichte participatie en het versnellen en vergemakkelijken van de besluitvorming door bundeling van de regelgeving over de fysieke leefomgeving bieden veel kansen om sport en bewegen een plek te geven en daarmee Leiden gezond en leefbaar te houden.

Leiden loopt met de Omgevingsvisie 2040 vooruit op de inwerkingtreding van de Omgevingswet die naar verwachting op 1 januari 2022 van kracht wordt. De uitvoering van de ambities en doelstellingen uit de Omgevingsvisie werken echter nu al door in de andere (beleids-)instrumenten, waaronder straks omgevingsplannen en -programma's. De

gemeente Leiden hanteert echter nu ook al ontwikkelperspectieven op stadsdeelniveau. Denk hierbij aan het Ontwikkelperspectief De Mors en het Ontwikkelperspectief Leiden Noord. Uitwerkingen in deze ontwikkelperspectieven laten steeds concreter zien welke ontwikkelingen er in de stadsdelen plaats gaan vinden de komende jaren.

Deze doorwerking van Omgevingsvisie naar uitvoering betekent dat het voor de LSF van groot belang is om te bezien op welke wijze sport en gezondheid zijn opgenomen. De kracht van de Omgevingsvisie zit volgens ons nadrukkelijk in de verbinding tussen het fysieke en het sociale domein. Denk hierbij aan het recentelijk gesloten preventieakkoord en de daarin opgenomen behoefte om de minst gezonde wijken aan te pakken. Hierin speelt sport een essentiële rol. De afgelopen periode met COVID-19 laat zien dat sporten en bewegen meer dan ooit een factor is om rekening mee te houden. Het is een belangrijke bouwsteen voor het op niveau brengen en houden van de mentale en fysieke gesteldheid van onze samenleving. Het is voor ons dan ook van groot belang om doelstellingen op het gebied van sport en bewegen en de daarmee gepaarde (ruimtelijke) vertaling terug te zien in een stadsbrede Omgevingsvisie.

De Omgevingsvisie Leiden 2040 door een sportbril

De Omgevingsvisie Leiden 2040 is een lijvig document dat zich kenmerkt in een opdeling naar waarden, trends en ontwikkelingen en ambities (hoofdstuk 3), de positie en opbouw van Leiden en de Leidse keuzes hierin a.d.h.v 4 thema's (hoofdstuk 4 &5) en een doorvertaling daarvan naar leefmilieus (hoofdstuk 6).

Vanuit de ambitiebepaling (paragraaf 3.4) constateren wij dat deze voor het onderdeel 'sport en gezondheid' als volgt is geformuleerd: *"In 2040 is Leiden een stad waar Leidenars gestimuleerd worden om er een gezondere leefstijl op na te houden, onder meer door meer te bewegen en door een gezond gewicht te hebben. Een stad waar het voor iedereen mogelijk is om te sporten, bewegen en spelen in en buiten de stad. De openbare ruimte is veilig en nodigt uit tot spelen, bewegen en sporten."*

Aansluitend zien we in de uitwerking van de twee thema's Groen-blauw raamwerk en Aantrekkelijk vestigingsklimaat op een enkele plek sport nadrukkelijk benoemd worden. Met name in paragraaf 5.1 wordt een alinea gewijd aan parken en (wijk)sportparken, als onderdeel van het raamwerk en de verbinding met het omliggende groen. Wij citeren: *"De bestaande parken en (wijk)sportparken worden met elkaar verbonden via de groene ringen en spaken en krijgen hierdoor meer betekenis voor de stad dan ze hebben als losstaande parken. De parken en (wijk) sportparken hebben een recreatief doel. Daarnaast zijn ze belangrijk voor de biodiversiteit in de stad (...). Door de (wijk)sportparken goed te verankeren in de wijk zijn ze toegankelijk en multifunctioneel qua gebruik, zowel wat betreft doelgroepen als functies. Goed in de wijk verankerde parken en (wijk)sportparken zijn openbaar en kunnen laagdrempelig worden gebruikt door diverse sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en wijkbewoners."*

Op de vraag hoe het bovenstaande te bereiken, lezen wij op pagina 50 het volgende: *"Wat betreft sportvoorzieningen hebben wij een regionale en stedelijke functie met een topsporthal, schaatshal, zwembad en er zijn clubs die op een hoog niveau presteren. Voor sportvoorzieningen is ons vertrekpunt om het huidige niveau en hoeveelheid aan binnen- en*

buitensportaccommodaties te handhaven. Het toekomstige aanbod van sportvoorzieningen stemmen we af op basis van inzicht in behoefte en belangstelling die er vanuit de verschillende sporten is, inclusief (relatief) nieuwe sporten. We kijken hierbij ook in regionaal verband naar behoefte en het over en weer gebruik maken van elkaars voorzieningen. Daarnaast zien we kansen in medegebruik van (sport)voorzieningen. Door medegebruik kunnen we de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk gebruiken voor het accommoderen van activiteiten in de wijk. Met het uitbreiden en versterken van het groen-blauwe raamwerk wordt voorzien in meer (informele) ruimte om te sporten, te spelen en te bewegen in de stad.”

Tot slot lezen we terug in de paragrafen over de Leefmilieus dat “*sport en spelen, individueel en (on)georganiseerd moeten plaatsvinden in de openbare ruimte (hoogdynamisch). Sporten zowel individueel ongeorganiseerd als georganiseerd aanwezig op buitensport- en in binnensportaccommodaties”* (stads en levendig). En tot slot “*sporten en bewegen zowel individueel ongeorganiseerd als georganiseerd op buiten- en binnensportlocaties kan plaatsvinden. Er sportvoorzieningen met een regionale betekenis aanwezig zijn* (groen en luw leefmilieu). “

Het bovenstaande opgesomd klinkt als ambitieus en hoopvol voor de sport, maar spijtig genoeg constateert de LSF tegelijkertijd dat bovenstaande passages de enige teksten zijn in dit 90 pagina's tellende document waarin gesproken wordt over 'sport en bewegen'. Waarbij wij lezen dat sporten en spelen vaak ook nog eens in één adem worden genoemd, terwijl dit naar onze overtuiging verschillende zaken zijn.

De Omgevingsvisie is in hoofdzaak gestoeld op de (pijlers) wonen en werken en tot onze spijt aanzienlijk minder, of in zijn geheel niet (!) op gezondheid en sport. Dat is teleurstellend omdat juist daar naar onze mening kansen liggen om het fysieke domein te combineren met de sociale component, waaronder sport en gezondheid.

Aanvullend merken wij hierbij op dat het Omgevingseffect Rapport (OER) dit beeld nog eens bevestigt in het rad van de Leefomgeving: wonen en verstedelijking, en economische vitaliteit zijn duidelijke 'stijgers'. Op het vlak van gezondheid is deze stijging aanzienlijk minder.

Conclusies en advisering

- 1) Sport en bewegen zijn zwaar onderbelicht in de Omgevingsvisie Leiden 2040. De LSF begrijpt het belang van een visie en realiseert zich dat niet alles in een visie werkelijkheid wordt. Echter, de LSF vreest dat het niet expliciet benoemen van sport en bewegen in de Omgevingsvisie, de kans heel klein maakt dat er voldoende ruimte en budget voor sportvoorzieningen beschikbaar komt. Dit is niet goed voor het geluk en de gezondheid van de huidige en nieuwe bewoners van de stad.
- 2) Wij zien sport en sportverenigingen graag terug als nadrukkelijke pijler in de Omgevingsvisie Leiden 2040. Sporten is een wezenlijke en noodzakelijke bezigheid van de gezonde mens. Wij raden aan om gehoor te geven aan de oproep van de verschillende partijen, waaronder de Sportraad, sportkoepels en de NOC*NSF, om te

investeren in sport zodat de inwoners van Leiden een gezondere leefstijl kunnen ontwikkelen.

- 3) Wij constateren dat de in de Omgevingsvisie genoemde groei van de stad, in aantallen woningen en inwoners, niet gevolgd wordt een groei in ruimte om te sporten. Het 'programma sport' ontbreekt als wezenlijk onderdeel van de Omgevingsvisie en ruimteclaim. Wij adviseren om in te zetten op een 'sportnorm' (aantal m² sport areaal /inwoner) die dient als basis voor iedere toekomstige ontwikkeling in de stad. Dit om te voorkomen dat sport 'het sluitstuk van planvorming' wordt. Op deze wijze blijft er ruimte in de stad en blijft de stad sportief gezond.
- 4) Onlangs is een breed ondertekend Leids Preventieakkoord gesloten waarin expliciet het belang van sportvoorzieningen in de wijken wordt genoemd. Wij adviseren hiervoor per wijk ruimte in de Omgevingsvisie op te nemen.
- 5) Wij adviseren om terughoudend te zijn met uit te spreken dat wij als stad in de regio een functie vervullen op het gebied van sport. Uiteraard begrijpen wij dit als een schaatshal of atletiekbaan wordt bedoeld. Maar als dit ook geldt voor (wijk)sportparken en als daarbij geen ruimteclaim wordt geformuleerd, is het risico dat we door de ondergrens zakken van het minimale behoefteniveau om onze eigen inwoners te kunnen laten sporten, zeker in verenigingsverband (ter bevordering van cohesie en sociale binding). Andersom is evenmin wenselijk: wonen in de stad (omdat Leiden wel inzet op de bouw van vele woningen) en sporten in de buurgemeente. Als we, onder andere gelet op het preventieakkoord, nadrukkelijk willen investeren in gezondheid en sport, moeten we er voor zorgen dat sporten in de directe nabijheid van de woonplek kan. Dit vraagt om duidelijke ruimte keuzes. Een recent voorbeeld is het niet slagen van een goede inpassing van een extra hockeyveld in het Roomburgerpark. Dit is naar onze mening een duidelijk voorbeeld van een discussie in het spanningsveld van 'schaarse ruimte, groenbeleving en sportbehoefte in de nabijheid'. Dergelijke discussies kunnen we voorkomen als we deze ruimte NU vastleggen in de Omgevingsvisie, net zoals die ook voor wonen en werken is opgenomen. Waarbij we benadrukken dat deze ruimteclaim voor sport bovenop de reeds bekende sportvoorzieningen voor zowel de binnen- als de buitensport wordt opgenomen. Het verwijzen naar een regionale functie laat de druk alleen maar toenemen.
- 6) Ook concluderen wij dat in de visie stelselmatig wordt gesproken over het vergroenen van de stad en het 'verbinden' van bestaand groen en (wijk)sportparken wat dan zou kunnen dienen als beweeg- en sportgroen. De LSF onderschrijft dit niet en ziet dit anders: het verbindende snippergroen is nadrukkelijk iets anders dan groen dat daadwerkelijk is bestemd voor de ongeorganiseerde sporter. De 'groene ringen en spaken' zijn in de visie vooral een papieren groene werkelijkheid, geprojecteerd op bestaande wegen- en waternetwerk. Op kaartbeelden lijkt dit substantieel, maar op straatniveau is die beleving er aanzienlijk minder. Naar mening van de LSF is het versterken van de spaken als groenverbinders geen toevoeging in groenbeleving, laat staan een toevoeging aan m² sportareaal. Wij adviseren dan ook

om spelen en sport uit elkaar te halen en in de Omgevingsvisie nadrukkelijker aan te geven waar de ruimte komt voor het sporten in ongeorganiseerd verband.

- 7) Wij verzoeken om tenminste een heroverweging te maken m.b.t. de verwachte ruimtebehoefte voor wonen en werken. COVID-19 heeft een herbezinning op gang gebracht over de noodzaak van het werken op kantoor. Het is allerm minst ondenkbaar dat de behoefte aan ruimte voor kantoren minder zal zijn dan een jaar geleden gedacht werd. De ruimte die daarmee vrijkomt zou ingevuld kunnen worden door sport en bewegen.

Tot slot merken wij op dat de Omgevingsvisie belangrijk is voor de ontwikkeling van de stad en daarmee dus ook belangrijk is voor de toekomst van de sport. Hoewel u aangeeft dat dit geen blauwdruk is, zijn wel alle ontwikkelperspectieven er op gebaseerd. Graag blijven wij met u in gesprek hoe deze zienswijze verder zal doorklinken in de Omgevingsvisie. En nog belangrijker: hoe na vaststelling van de Omgevingsvisie wij met elkaar blijven monitoren hoe sport als één van de dragende pijlers tot realisering komt.

Indien de behoefte bestaat, zijn wij uiteraard bereid om een mondelinge toelichting te geven op onze inspraakreactie.

Vragen?

Heeft u vragen naar aanleiding van deze brief, dan kunt u contact opnemen met één van de volgende bestuursleden: Winand Steggerda (06-51222364), Henri van Voorthuizen (06-15490238) of Joost van der Wal (06-28241095). Zij zijn bereikbaar per telefoon en/of email.

Met sportieve groet,

b.a.

Paul Goulmy
Voorzitter Leidse Sportfederatie